

NHL Kenniscentrum

uw zorg + onze innovatie

Talma Lectoraat

Talma-Lectoraat De eerste helft, en hoe verder?

Talma-Lectoraat Innovatie en Competentieontwikkeling in de Zorg
Dr. Margo Brouns, Lector
Hedwich Boersma, Projectmedewerker
Leden van de kenniskring

Instituut Zorg en Welzijn
Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

Maart 2008

Inhoud:

Inleiding	Pagina 3
Hoofdstuk 1 Terugblik op een productief jaar	Pagina 3
Hoofdstuk 2 Overzicht projecten	Pagina 6
- Talma- activiteiten	Pagina 6
- Door Denken naar Doen	Pagina 7
- Take Care 2015	Pagina 10
Onderwijs	Pagina 13
Prestatie-indicatoren gehaald?	Pagina 15
Bijlage Klink en Bussemaker lanceren Zorginnovatieforum	Pagina 16

Inleiding

Het Talma- Lectoraat is een 'bijzonder lectoraat' en wordt deels gefinancierd door de [Stichting AS Talma](#), een overkoepelende stichting, gedragen door zorginstellingen in het midden en noorden van het land. De zorginstellingen die gelieerd zijn aan de A.S. Talma Stichting ontwikkelen innovatieve concepten op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Gezamenlijk vormen deze Talma-instellingen een kennisnetwerk om expertise en ervaring te delen en de ontwikkeling van kennis te stimuleren. In de vorm van het Talma-lectorat doen de A.S. Talma-instellingen en de NHL onderzoek naar innovatie in de zorg.

In de zorg is er veel in verandering: er is meer marktwerking, cliënten willen langer thuis wonen, patiënten worden langzamerhand klanten en er is meer aandacht voor efficiënter werken, en voor de mogelijkheden van ICT. Dit betekent veel voor de zorgorganisaties en de mensen die daarin werken. Professionals en management hebben bij deze veranderingen en vernieuwingen een belangrijke rol. Vanuit het Talma-Lectoraat denken we mee over deze veranderingen. In eerste instantie in samenwerking met de Talma-instellingen, maar er wordt ook intensief samengewerkt met andere zorg- en welzijnsinstellingen, zorgverzekeraar 'De Friesland', gemeenten en (kleine)ondernemingen en particulier initiatief.

We zijn nu – begin 2008 – iets over de helft van het lectoraat dat tot eind 2009 zal doorlopen. Tijd om terug te blikken en alvast vooruit te kijken naar 2009 en zo mogelijk ook verder. In dit verslag vindt u een overzicht van de activiteiten en de verwachte resultaten voor 2008. Maar daaraan voorafgaand geven we een korte terugblik en horizonverkenning voor de toekomst. Waar staan we nu?

1 Terugblik op een productief jaar

Het tweede jaar van het Talma-lectorat is vooral gebruikt voor het verder ontwikkelen van belangrijke thema's: belevingsgericht werken en 'smart media' in zorg. Eind 2006 kregen we bericht dat de aanvraag voor het project Door denken naar Doen was toegekend (bijna 250.000 Euro) en we met een team van vijf medewerkers en vier partners een jaar lang onderzoek mochten uitvoeren naar mogelijkheden voor versterking van het professioneel handelen bij belevingsgericht werken. Drie Talma- instellingen en Stichting Palet zijn actieve samenwerkingspartners in het project. Inmiddels is dit project door de Stichting Innovatie Alliantie aangemerkt als 'good practice' omdat we erin zijn geslaagd een vruchtbare samenwerking te realiseren tussen zorginstellingen, MKB en hogeschool.

Binnen het project zijn diverse ICT- toepassingen voor

de zorg ontwikkeld. Onlangs is de multitouch-tafel in bedrijf genomen en we zijn ervan overtuigd dat dit instrument vele mogelijkheden om een plezierige leeromgeving te creëren voor de professionals. Inmiddels is ook de tweede aanvraag gehonoreerd (eveneens 250.000 Euro) en kunnen we tot september 2009 –met een iets gewijzigde samenstelling – voortgaan met deze ontwikkeling. Bij dit project gaat het om het gebruik van nieuwe media voor en door professionals in combinatie met het bevorderen van de familieparticipatie. Drie grote zorgaanbieders zijn toegetreden tot het consorti-

um: Talant, Zorggroep Noorderbreedte en Zorg Innovatie Forum. Ons bereiken geregeld uitnodigingen om te participeren in landelijke conferenties.

Take Care 2015 is een vergelijkbaar succesvol traject. Het is begonnen als denktank voor een breed consortium, gefinancierd door de gemeente Leeuwarden in 2006, en is inmiddels een productief netwerk geworden voor zorginnovatie. Het onderzoek naar Diversiteit in Leefstijlen in de gemeente Leeuwarden heeft een vervolg gekregen, in opdracht van de deelnemende organisaties van de Woonservicezones van Leeuwarden. De inzichten dragen bij tot beleidsvorming inzake toekomstige woon-zorg arrangementen. Ook andere gemeenten uit de regio – Dongeradeel, Sneek - willen graag gebruik maken van de inzichten. Smart Caring Communities is het 'koningstuk' van 2007: een grootschalig experiment om nieuwe zorgconcepten te ontwikkelen door versterking van sociale steunstructuren, met optimale gebruikmaking van nieuwe media. De gemeenten Leeuwarden & Trynwalden zijn daarmee aangemerkt als zogenaamde "koploper transitie in de langdurende zorg". Subsidies van de Friesland Zorgverzekeraar en de provincie Fryslân maakten de aanjaagfase mogelijk. De lector is inmiddels uitgenodigd deel te nemen aan het landelijke ZorgInnovatiePlatform dat is ingesteld door de bewindslieden van Ministerie van VWS (zie bijlage 1)

Komend jaar zullen deze onderzoekslijnen worden voortgezet.

1. competentieontwikkeling rond een belevingsgerichte aanpak, inclusief ethiek van alledaags handelen
2. ontwikkelen van digitale communicatie- en leermiddelen die passen bij de cultuur en de beroepsgroep van de zorg
3. woon- zorg arrangementen die tegemoet kunnen komen aan een steeds diverser worden groep ouderen
4. last but not least, het project Talma en de staat van Zorg, in samenwerking met Lammert de Hoop van Cronique en Wicher Pattje van Stichting Beeldlijn: een biografie, TV-documentaire en een landelijk symposium i.s.m. kenniscentrum Vilans.

Daarmee is de onderzoeksportefeuille voor de looptijd van het lectoraat voldoende gevuld.

In 2008 zullen ook de eerste toekomstverkenningen plaatsvinden. Verschillende partijen hebben al aangegeven een voortzetting van het lectoraat na 2009 te overwegen. Vraag is: wat worden de leidende thema's van het nieuwe lectoraat? De volgende stappen moeten leiden tot beantwoording van deze vraag:

1. een inventarisatie van ideeën en wensen is een eerste stap. Het gaat dan om
 - a. het bestuur van de A.S. Talma-stichting,
 - b. de Stichting Talma Zorginstellingen,
 - c. leden van kenniskring – afkomstig uit het veld en de hogeschool
 - d. het Instituut Zorg en welzijn van de NHL
2. beschrijven van de successen van het huidige lectoraat zodat die verder uitgebouwd en geconsolideerd kunnen worden
3. aansluiting zoeken bij de onderwijsontwikkelingen van het instituut Zorg en Welzijn zodat deze door het lectoraat versterkt kunnen worden.

Voorjaar 2008 zullen de eerste verkennende gesprekken met het bestuur van AS Talma Stichting plaatsvinden.

Leden kenniskring per januari 2007

Leden NHL

dr. Margo Brouns (lector)
Jaap Ikink (docent Social Work)
Grieteke Kleinhuis (docent Verpleegkunde)
drs. Liesbeth Plantinga (gezondheidswetenschappen, junior onderzoeker)
drs. Berry Rikken (docent Theologie)
drs. Anneke Stam (psycholoog, docent HBO-V)
drs. Linda van Straaten (andragoloog, junior onderzoeker en werkzaam bij Talma Hoeve Veenwouden, tot 1 september 2007)
drs. Sido de Vries (psycholoog, docent Economie en Management)
drs. Gauke Veen (politicoloog, docent Social Work)

Talma-leden

Thea Postma (Hof en Hiem, St Nicolaasga)
Marretje Hakvoort (Talma Haven, Urk) tot maart 2007
Mini Hekman (Talma Haven, Urk, vanaf april 2007)
Lenie Hoefnagel (Talma Haven, Urk)
drs. Helene Zwaneveld (Oude en Nieuwe land, Emmeloord)
Wapkje van der Veer (Talma Hûs, Veenwouden)
Gonny ter Horst (Talma Borgh, Apeldoorn)

De kenniskring komt in principe zes keer per jaar bij elkaar. De bijeenkomsten worden gevuld met lezingen door gastsprekers en bespreking van projecten vanuit het Talma- Lectoraat en actualiteiten en projecten die binnen de verschillende Talma- instellingen spelen. Op deze wijze wordt uitwisseling van kennis en visie van de deelnemers gestimuleerd en kan men van elkaar leren.

Leden raad van Adviseurs

Prof. Evelien Tonkens (UvA)
dr. Martha Meerman (lector HvAmsterdam)
drs. Gerrit Corbijn van Willenswaard (assessor)
drs. Truus Pinkster (patiëntplatform Groningen)
dr. Els Maekelberghe (UMCG)
W. Adema en Henk Siegers van A.S. Talma Stichting

De Raad van Adviseurs is in 2007 een keer (in februari) bij elkaar gekomen in het Polmans-huis Utrecht.

2 Overzicht projecten

Binnen het Talma- Lectoraat wordt een aantal projecten uitgevoerd die kennis opleveren over de achtergronden van succes en falen bij zorginnovatie: Waar zitten weerstanden en kansen –in de persoon, maar ook in de organisatie, de opleiding, de interactie met cliënten en hun omgeving, en in de interactie met het management? Hieronder een korte weergave van projecten van het Talma-Lectoraat. Voor elk van de projecten geven we hieronder een beknopt overzicht van activiteiten 2007 met behaalde resultaten, plus de geplande activiteiten voor 2008.

1. **Talma- activiteiten**, waaronder de Talma- dag en de Talma- conferentie
2. Project **Door denken naar Doen**: Belevingsgerichte Aanpak. Het eerste project (looptijd maart 2007-maart 2008) is uitgevoerd en het nieuwe project Door denken naar Doen 2: Afstand en Nabijheid (looptijd maart 2008-juli 2009) is onlangs van start gegaan
3. **Take Care 2015**; onderzoek diversiteit Leefstijlen; doorstart Sociale Herovering van de Wijk. Smart Caring Communities, Transitie-experiment gerealiseerd.

2.1 Talma- activiteiten

De Talma-activiteiten zijn inmiddels breed tot ontwikkeling gekomen. De leden van de kenniskring werken samen met docenten aan hun project rond zorginnovatie en competentieontwikkeling. In een enkel geval leidt dit tot een zeer intensieve samenwerking (bijvoorbeeld Talma Haven Urk), soms tot een incidentele bijdrage (Waadwente, Pasana Dokkum en Veenwouden). De waaiër aan topic is tot stand gekomen onder invloed van de vragen die door de Talma-instellingen zijn geformuleerd. Dat geldt voor de deelnemers aan het project Door denken naar doen, maar ook voor de instellingen die gebruik maken van workshops Ethiek van alledaags handelen (Dokkum), of advies inzake organisatieverandering (Hof en Hiem).

Een achterliggend thema Ethiek

Een aandachtspunt in het Talma- Lectoraat is 'ethiek van zorg'. Verzorgers en verplegers moeten elke dag veel grote en kleine beslissingen nemen – wat doe je wel, wat doe je niet, wanneer grijp je in en hoever gaat de regie van de klant/cliënt? Het hoort tot de professionele verantwoordelijkheid dat werkers in de zorg zich steeds blijven afvragen hoe te handelen en waarom. Onze vraag is hoe professionals die 'goede zorg' invullen en op welke manier zij tot hun beslissingen komen? In hun beroepspraktijk hebben deze professionals met verschillende waarden en normen te maken die van invloed zijn op hun beslissingen:

- persoonlijke waarden en normen
- waarden en normen van de zorgvragers en hun naasten
- waarden en normen van hun beroep (beroepscode) en hun instelling
- de waarden en normen die door de maatschappij belangrijk worden gevonden

De dagelijkse omgang met zorgvragers en collega's heeft morele aspecten die om aandacht uitleg en motivatie vragen. Die bezinning op moreel handelen is ethiek. Vanuit de kenniskring is met name Berry Rikken (theologe) betrokken bij deze thematiek.

Bij veel activiteiten vanuit het Talma- Lectoraat speelt dit thema een rol. Bij de gastsprekers bij de kenniskring, bij de projecten, bij workshops etc. Samen met de mensen uit de praktijk, met docenten en studenten worden dit thema aangeroerd als ontmoeting tussen praktijk en theorie, zodat beiden daarvan leren en hun eigen visie op "goede zorg" verder kunnen ontwikkelen en onderbouwen.

Algemene activiteiten m.b.t. AS- Talma Stichting en Stichting Talma Zorginstellingen

- Talma dag met Stella Braam en deelname aan jury Innovatieprijs en uitreiking Talma Innovatieprijs aan Talma Veenwouden
- Plan Talma documentaire en symposium, De Staat van Zorg
- Workshops ethiek en crisis-interventie bij Talma instellingen

Specifieke activiteiten voor een individuele Talma- instelling

- Hof en Hiem: Samenwerking Talma Hof en Hiem, St Nicolaasga over procesgerichte organisatie.
- Talma Sionsberg: Studenten/stagiaires betrokken bij invoering Zorg Zwaarte Pakketten; Samenwerking ABC Ethiek van Talma Sionsberg – inmiddels opgegaan in Pasa-na.
- Talma Borgh: Introductie domotica, i.s.m. lector Thea Weijers (tot 1 juni 2007), en advisering symposium 2008
- Zie verder Door denken naar Doen, waaraan drie Talma- instellingen meedoen.

Producten in 2008

- Publicatie Sido de Vries en Thea Postma (rapport of artikel) over procesgerichte organisatie.
- Biografie over Aritius Sybrandus Talma, de leeuw van Nederland, en zo mogelijk ook een documentaire + symposium De Staat van Zorg
- Kwaliteitsdag in Emmeloord
- Publicatie Berry Rikken over ethische reflectie.
- Voorbereiding Symposium De staat van Zorg en TV-documentaire over AS Talma

2.2 Door denken naar Doen, een onderzoek naar versterking van professioneel handelen in een Belevingsgerichte Aanpak

Het begrip 'belevingsgerichte zorg' is een belangrijk concept voor het ontwikkelen van nieuwe visies over zorgverlening. Ook in andere sectoren (bv. wonen, welzijn) wordt de *beleving* van de cliënt als uitgangspunt genomen voor het professionele handelen en voor het vormgeven van het aanbod. Zo eenvoudig als dit lijkt, zo lastig is het om deze opvatting over goede zorg in de praktijk te brengen. Professionals staan elke dag onder druk van organisatieprocessen, voorschriften en protocollen, ze zijn gevoelig voor verwachtingen uit de omgeving van de cliënten en zij hebben hun eigen normen over juist handelen. Dit spanningsveld stelt professionals regelmatig voor dilemma's waarbinnen zij keuzes moeten maken. Om deze vernieuwingen een succes te laten zijn, worden andere competenties van de medewerkers gevergd dan voorheen; er is sprake van de reflexieve professional. Dit project richt zich op het versterken van het professioneel handelen door medewerkers te stimuleren tot het plegen van systematische reflectie, vragen en geven van feedback op het handelen, netwerkvorming en versterking van bepaalde competenties. In fase 2 van het project zijn er in samenwerking met de instellingen en professionals instrumenten ontwikkeld en getest om (veelal met inzet van ICT) mensen te stimuleren om het gesprek over hun handelen en de visie daarachter aan te gaan en het professioneel handelen verder te ontwikkelen en ondersteunen.

Samen met het Zorgschap Fryslân en een zevental instellingen en bedrijven, is het onderzoeksproject “Door Denken naar Doen” gestart. Voor het uitvoeren van dit onderzoek is eind 2006 een subsidie toegekend door SIA - RAAK (Stichting Innovatie Alliantie - Regionale Aandacht en Actie voor Kenniscirculatie

Betrokken organisaties:

De Waadwente, Pasana, Dokkum
Talma Hûs, Veenwouden
Talma Haven, Urk
Stichting Palet
IT-Works

Medewerkers NHL:

Grieteke Kleinhuis (Onderzoeker NHL, verpleegkundige)
Anneke Stam (Onderzoeker NHL, psycholoog)
Liesbeth Plantinga (Junior Onderzoeker NHL, gezondheidswetenschapper)
Jurriaan Mous (docent Communication and Multimedia Design)
Sandra v.d. Haring (Projectondersteuner)
Margo Brouns (Lector)

Diverse resultaten hebben gemeenschappelijk dat zij gericht zijn op het stimuleren van kennisdeling over en discussies rond belevingsgericht werken.

In de eerste fase van het project stond de betekenis van belevingsgericht werken centraal. We wilden een beeld krijgen van de praktijk: welke ideeën heeft men over belevingsgericht werken, hoe geeft men belevingsgericht werken vorm, hoe is het geïmplementeerd en welke ervaringen heeft men in positieve en negatieve zin?

Doel hierbij was kennis verkrijgen over de betekenis van belevingsgericht werken voor professionals in de primaire zorg (zorgverleners en facilitair), hun leidinggevenden, de cliënten(raden), maar ook de bestuurders en toezichthouders. Daarnaast wilden we in deze fase inzicht krijgen in de werkelijkheid van patiënten en familie. De kennis betreffende bovenstaande is verkregen via observaties, documentstudie, interviews, Delphi-methode, literatuurstudie en bezoek van 3 good practices in de regio. Dit heeft geresulteerd in een schriftelijke terugrapportage aan de instellingen waarin aanbevelingen gedaan werden om het belevingsgericht werken te versterken.

In deze fase hebben studenten van de HBO-V geparticipeerd en workshops aan het Friesland college voor niveau 2 en 3 over belevingsgericht werken verzorgd.

Fase 1 werd afgesloten met een expert-meeting die door zo'n 100 geïnteresseerden bezocht werd.

Vanaf september 2007 zijn er een aantal instrumenten ontwikkeld in gezamenlijkheid met de deelnemende instellingen om het professioneel handelen rond BGW te ondersteunen.

Deze instrumenten zijn gericht op het stimuleren van kennisdeling en discussies rond belevingsgericht werken. Medewerkers worden hierdoor gestimuleerd op hun eigen handelen te reflecteren. Werkvormen die hierbij toegepast zijn zijn onder andere workshops ethiek, intervisie en een project over flexibele werkprocessen.

Verder is in een aantal gevallen gebruik gemaakt van nieuwe (ICT) media. Studenten CMD hebben de mogelijkheden hiervan op een attractieve wijze vorm gegeven en zijn er in geslaagd, om goed aan te sluiten bij de beleving en het niveau van de medewerkers is de zorg. Voorbeelden van de ontwikkelde zaken zijn een digitaal levensboek, een multitouch-tafel en een Community of Practice (CoP). Deze worden hieronder toegelicht.

Er is een uitnodigend, kleurrijk digitaal levensboek ontwikkeld, eenvoudig te bedienen door professionals, maar vooral ook door bewoners en familie. Dit is te gebruiken als aanvulling op de anamnese of als communicatiemiddel, maar bovenal om het leven van die ander voordat hij of zij "bewoner werd" te kennen in woord en beeld. Het is te vullen met foto's, filmpjes, geluidsopnamen en teksten. Door de digitale mogelijkheden hebben ook familieleden van ver toegang tot dit levensboek. Bij de pilot in 2 instellingen waren de reacties zeer positief.

We hebben professionals kennis laten maken met een aantal digitale hulpmiddelen. En dan geen saaie werkstations, maar speelse en uitdagende vormen, die vaak nog onbekend zijn in de zorgsector, maar daar juist goed zullen passen. Dit alles vanuit de gedachte dat ook ICT de professional kan ondersteunen in BGW.

Bij de pilot "Leren in beeld" hebben medewerkers via de tablet-PC, het digitale fotolijstje en de revolutionaire Multi-touch tafel kunnen ervaren en beleven dat ICT ook leuk kan zijn. Aanraken van beeldschermen, mobiliteit en meer beelden dan woorden zijn hierbij belangrijke kernen. Een zestal serious games of leeropdrachten rond het thema Eten & Drinken is ontwikkeld. Bij de pilot riep dit alles creatieve ideeën over de mogelijke toepassingen op. Voor professionals is er een CoP gestart zodat zij leren door uitwisseling over oa belevingsgericht werken over de muren van organisaties heen. De CoP is een groep mensen die een belang of passie deelt en die door het uitwisselen samen leert en nieuwe manieren ontwikkelt om met uitdagingen en problemen om te gaan. De CoP is samengesteld uit verzorgenden en facilitair medewerkers uit diverse organisaties en wordt ondersteund door een digitale omgeving.

Het project "Door denken naar doen" onderscheidt zich door de wijze waarop de kennisontwikkeling en kenniscirculatie plaatsvindt, namelijk in nauw samenspel met de betrokkenen. Er is sprake van een zeer dynamische omgeving met vele partijen: medewerkers van zorginstellingen (zowel intra- als extramuraal) op zowel uitvoerend als management niveau, het MKB, docenten en studenten van zowel het Instituut Zorg en Welzijn als het Instituut Techniek. Hierdoor is er duidelijk effect op blijvende netwerkvorming en samenwerking binnen het veld van de ouderenzorg in de regio.

Ook is veel aandacht uitgegaan naar kennisdisseminatie middels een internetsite, een nieuwsbrief, een expertmeeting en een slotconferentie, zodat ook mensen die niet direct bij het project betrokken hebben kunnen kennismaken met de resultaten en ontwikkelde instrumenten van dit project.

Producten

- Tussen- en eindrapportage project Door denken naar Doen
- Waaier Door denken naar Doen (zie bijlage)
- projectsite www.doordenkennaardoen.nl en nieuwsbrief
- Multitouchscreen tafel met eerste pilot applicaties

Te verwachten resultaten 2008

- Community of Practice operationeel en overgedragen aan professionals
- Multitouchscreen tafel operationeel: inclusief serious gaming, digitale levensboek etc.

- Tenminste drie presentaties bij landelijke conferenties
- Artikel over actieonderzoek
- Voortgaande samenwerking met CMD en Informatica

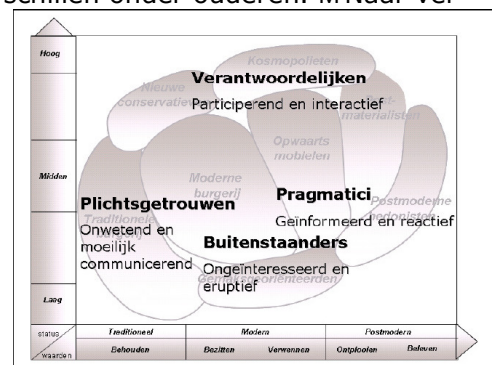
2.3 Take Care 2015; Diversiteit in leefstijlen, Sociale Herovering van de Wijk en Smart Caring Communities.

Innovatie in de zorg

M Hoe kunnen we ontdekken wanneer een vernieuwing kans van slagen heeft? Hoe kunnen we de zorg nog beter afstemmen op de vraag? En hoe organiseren we dat? Er zijn al veel nieuwe initiatieven ontwikkeld, waarbij ouderenzorg samengaat met buurtontwikkeling. Dat heeft veel nieuwe kennis opgeleverd, maar die zit vaak alleen in hoofden van de direct betrokkenen. Wij proberen die kennis in kaart te brengen, zodat die ook bruikbaar wordt voor anderen. Samen met de Gemeente Leeuwarden is in 2007 hiervoor het project 'Take Care 2015' gestart, waarin de deelnemers aan het project veel gaan afkijken van elkaar, om zo nieuwe mogelijkheden te ontdekken. Innovatie is immers vaak verbonden met het toepassen van concepten uit de ene sector in een andere. Meedenken en afkijken, dus, waarbij het vooral gaat om de integratie van kennis over bouw, zorg, welzijn en diensten (ICT, vervoer, maaltijd, klussen etc.). Uit Take Care 2015 zijn drie deelprojecten ontstaan: Diversiteit in Leefstijlen, Smart Caring Communities en de werkplaats Sociale Innovatie.

- Voor het deelproject '**Diversiteit in Leefstijlen**' is het uitgangspunt dat het belangrijk is om rekening te houden met relevante verschillen onder ouderen. M Naar verwachting zal de verscheidenheid onder ouderen in de toekomst groter worden. We hebben in deze verkennende studie geprobeerd die verscheidenheid in beeld te brengen, om vervolgens op basis van de gevonden verschillen uitspraken te doen over de wensen rondom wonen, zorg en welzijn onder toekomstige ouderen van de gemeente Leeuwarden. Er is daarvoor met name gebruik gemaakt van het leefstijlenonderzoek van onderzoeksbureau Motivaction. In de tweede fase van dit deelproject willen we uitspraken kunnen doen over de behoefte aan zorg, welzijn en wonen in Leeuwarden in het jaar '2015', gebaseerd op de acht leefstijlen zoals die zijn geformuleerd door onderzoeksbureau Motivaction. Senioren willen in de toekomst kunnen kiezen voor verschillende vormen van wonen, welzijn en diensten, die passen bij hun leefstijl.

Medewerkers NHL: Gauke Veen, Hedwich Boersma en Margo Brouns

- Het tweede deelproject '**Smart Caring Communities**', kortweg SCC, heeft als doel duurzame en betaalbare arrangementen te realiseren in het kader van wonen-

welzijn-werk-zorg-dienstverlening. Het uitgangspunt is dat de huidige problemen in de zorg niet kunnen worden opgevangen door aanpassingen van het huidige systeem. De komende jaren gaan we uitzoeken hoe een ánder, meer cliëntvriendelijk systeem eruit kan zien. Een systeem met meer ruimte voor de cliënt en zijn directe omgeving, minder schotten, minder bureaucratie en meer moderne media. Hierbij gaat het om vraaggericht aanbod, wat via 'smart media (ICT)' wordt ondersteund.

□ Wij gaan ervan uit dat dit leidt tot een prettiger leefklimaat in de buurt en een vermindering van de vraag naar formele zorg. In de vier jaar van het experiment willen we graag de volgende resultaten boeken:

- betere ondersteuning van de informele zorg
- meer slimme en handige vormen van nieuwe technologieën toepassen op een manier die de bewoners prettig vinden
- kennis over nieuwe vormen van samenwerking, andere regels en andere financieringsstructuren.

Medewerkers NHL: Margo Brouns, Hedwich Boersma en Boudewijn Dijkstra

- Als derde deelproject in het kader van innovatie in de zorg is een leernetwerk gestart onder de naam **'Werkplaats Sociale Innovatie'**. Vanuit de verschillende organisaties en hun invalshoeken, is er een gedeelde behoefte aan afstemming en investering in het sociaal klimaat van de Leeuwarder wijk Oud-Oost. Bij de uitwerking van dit project hoort een onorthodoxe vernieuwende aanpak. In een werkplaats- constructie analyseren we bestaande projecten naar hun opzet en werkwijze. Voor projecten die 'vastlopen' ontwerpen we een aanpak die over grenzen en betrokkenheid van organisaties heen gaat. Door het delen van informatie en werkwijzen, inzichten van verschillende disciplines samen te voegen en te werken ontschotting van beleid en organisaties, ontstaat er ruimte om tot écht vernieuwende aanpak te komen. M

Medewerkers NHL: Jaap Ikink en Margo Brouns

Betrokken organisaties: consortium van tien organisaties uit zorg, welzijn, woningbouwcorporatie, gemeente en zorgverzekeraar.

Producten

- Rapport Take Care 2015 – de economische dimensie, i.s.m. LogicaCMG, Geert Teerling
- Projectontwikkeling Smart Caring Communities.
- Rapport Leefstijlen (G. Veen, L. van Straaten, M. Brouns)
- Eindverslag Sociale Herovering van de Wijk (J. Ikink en M. Brouns)

Te verwachten resultaten 2008

- Validering van woonzorg arrangementen burgerschapsstijlen
- Rapport leefstijlen toekomstige ouderen Leeuwarden
- Rapportages bewaking transitiekarakter i.s.m. de denktank
- Internationaal samenwerkingsverband
- Werkplaats Sociale Innovatie operationeel

3 Onderwijs

Visie

Een van de doelen van lectoraten is voortgaande professionalisering van docenten, in het bijzonder in relatie tot onderzoek en kennisontwikkeling. Een sterke interactie tussen praktijk, onderwijs en onderzoekers leidt tot kennisontwikkeling. Vanuit de lopende projecten zal steeds geïnventariseerd worden welke bijdragen mogelijk zijn voor onderwijsvernieuwing.

Onderwijsinnovatie kan langs verschillende lijnen gestalte krijgen:

1. Deelname studenten aan projecten (bv Door denken naar Doen, Hospitality and Care). Circa 20 studenten HBO-V en CMD hebben deelgenomen aan DdnD. Deelnemers aan een van de cursussen in het post-HBO onderwijs hebben kennis gemaakt met de ethiek-workshop.
2. Organiseren van multidisciplinaire teams. Dit leidt tot nieuwe inzichten en kennis: innovatie door sectoroverschrijdende toepassing van methoden en technologie.
3. Kennisontwikkeling van docenten, zowel ten aanzien van onderzoek als ook ten aanzien van het vak en de praktijkontwikkelingen in het vakgebied.
4. Directe interactie met het veld, waardoor openingen ontstaan in de onderwijscultuur en nieuwe vragen worden geïntroduceerd
5. Nieuw onderwijsmateriaal, nieuwe onderwijsmodules ontwikkelen en invoeren.

De afgelopen twee jaar is binnen de opleiding een nieuw kennisdomein tot ontwikkeling gekomen. Dit betreft zorginnovatie door ontschotting tussen zorg en welzijn, voortgaande integratie van ethiek-workshops in onderwijs, en het ontwikkelen van een nieuw domein zorg en technologie.

3.1 Professionalisering van docenten op het gebied van onderzoek (kenniskring)/ Screening van programma HBO-V op integratie onderzoek

Activiteiten

- Praktijkgericht onderzoeken
- Interactie tussen praktijk en onderwijs
- presenteren en kennisoverdracht d.m.v. publicaties en presentaties
- Tweetal bijeenkomsten Kwalitatief Onderzoek o.l.v. B. Boog

Resultaten 2007

- Notitie "Op kennis gefundeerde zorg", mogelijkheden voor onderzoek in curriculum HBO-Gezondheidszorg, G. Kleinhuis et.al.
- Tweetal bijeenkomsten Kwalitatief Onderzoek o.l.v. dr B. Boog
- Een start met internationalisering van onderzoek en uitwisseling docenten

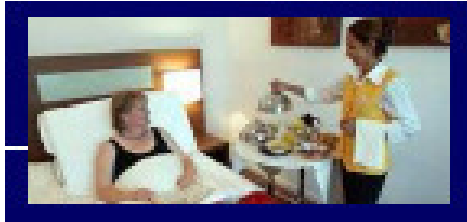
Te verwachten resultaten 2008

- Versterking onderzoekscompetenties bij 5-10 docenten
- Doorlichten van onderwijsprogramma van HBO-V en ontwikkelen van plan Onderzoekscompetenties in HBO-V.

3.2 Bijdragen aan ontwikkeling van nieuwe onderwijsmodulen, samenwerking tussen verschillende afdelingen, cq. verschillende onderwijsinstellingen

Activiteiten

- Vertalen van kennis ontwikkeld in RAAK-project naar onderwijsmodulen i.h.b. onderwijs ethiek van alledaags handelen professionals.
- Bijdragen aan ontwikkelen van onderwijs Zorg en Technologie
- Aanzet tot minor Hospitality and Care samen met CNH

Hospitality and Care

Resultaten 2007

- Bijdrage aan ontwikkeling bachelor Zorg en Technologie
- Samenwerkingsverbanden met andere afdelingen, docenten en studenten, in interdisciplinaire projecten.

Te verwachten resultaten 2008

- Bijdrage aan ontwikkeling bachelor Zorg en Technologie
- Samenwerkingsverbanden met andere afdelingen, docenten en studenten, in interdisciplinaire projecten.

Samenwerking met andere projecten/programma's
Stenden University

4. Prestatie-indicatoren gehaald?

Een lectoraat heeft drie doelen:

- kennisinnovatie en onderzoek t.b.v. zorginstellingen i.h.b. de Talma-instellingen
- professionalisering van docenten
- bijdragen aan onderwijsinnovatie

Prestaties zijn soms meetbaar, maar soms gaat het om minder zichtbare effecten van het lectoraat. De meetbare prestaties zijn: publicaties, lezingen, opdrachten. De minder meetbare effecten zijn: kennisniveau en competenties van leden van de kenniskring, effecten voor AS Talma Stichting en Talma-instellingen en tevredenheid onder docentenstaf.

Een interviewronde die begin 2007 heeft plaatsgevonden leverde een positief beeld op, zowel bij participerende docenten, als ook bij opdrachtgevers en studenten. Problemen werden geconstateerd in bedrijfsvoering en infrastructuur. Die problemen zijn gedeeltelijk aangepakt gedurende het jaar.

Prestatie-indicatoren voor 2007:

6. Docenten en medewerkers intensief betrokken bij onderzoek: 10

7. Rapporten:

- Brouns, M., K. de Jong (managemens) en anderen, *Projectplan Smart Caring Communities*. Leeuwarden: NHL
- Van Straaten, L., G. Veen en M. Brouns, *Diversiteit in Leefstijlen. Een verkennend onderzoek naar de verwachtingen en behoeften van toekomstige ouderen in Leeuwarden*. Leeuwarden: NHL
- Ikink, J en M. Brouns, *Eindverslag Verkenningsgroep 'Sociale Herovering' Oud-Oost*. Leeuwarden: NHL.
- Heide, A. van der, D. Melenberg, B. van Nispen, M. Brouns en M. Mol. *Eindrapport Take Care 2015 Zorg en ICT Regionaal doen!* Groningen/Leeuwarden: LogicaCMG/NHL.
- Brouns, M., G. Kleinhuis, A. Stam en L. Plantinga. *Tussenrapportage project Door Denken naar Doen*. Leeuwarden: NHL
- De Hoop, L. (Cronique), P. Driest (Vilans), W. Pattje (Stichting Beeldlijn), M. Brouns. *Talma & de Staat van Zorg*.

Overige publicaties:

- Van der Meulen, T. en M. Brouns, "Marktwerking in de zorg". *De Leeuwarder Courant*.

8. Succesvolle subsidie-aanvragen in 2006 drie (budget ruim 300.000) en in 2007 vier subsidietoekenningen, totaal budget circa 400.000.

Komend jaar zal meer tijd worden geïnvesteerd in het beschrijven van de effecten van het lectoraat ten aanzien van competenties docenten en kennisniveau van opdrachtgevers en partners.

Bijlage 1:

Klink en Bussemaker lanceren Zorginnovatieplatform

Nieuwsbericht, 7 februari 2008

Minister Klink en staatssecretaris Bussemaker kondigen de start aan van het Zorginnovatieplatform (ZIP). In het ZIP gaat VWS samenwerken met veldpartijen, bedrijfsleven, wetenschappers en kennisinstituten om innovaties in de zorg sneller in te voeren.

Het ZIP sluit aan op het werk van het Innovatieplatform onder leiding van de minister-president en zal de bevindingen van dat platform verder vormgeven in de zorg. Het innovatiebeleid richt zich specifiek op:

- de veranderende zorgvraag (meer chronische aandoeningen)
- het vergroten van de arbeidsproductiviteit
- technologie en ICT

Veranderende zorgvraag

Innovaties zijn belangrijk voor de kwaliteit en patiëntveiligheid in preventie en zorg. Door innovaties kan beter worden ingespeeld op de veranderende zorgvraag zoals de toename van het aantal chronisch zieken.

Innovatie moet ook bijdragen aan het voorkomen van problemen op de arbeidsmarkt. De vraag naar zorg neemt immers toe, wat kan leiden tot schaarste aan personeel en daarmee tot hogere werkdruk voor het zittend personeel en wachtlijsten. Die problemen kunnen allen voorkomen worden als ook innovatieve wegen worden bewandeld.

Daarnaast levert innovatie in de zorg een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie en het bedrijfsleven.

Daarom hechten minister Klink en staatssecretaris Bussemaker veel waarde aan een stevig innovatiebeleid in de zorg. Het Zorginnovatieplatform is daar onderdeel van.

Niet alleen uitvinden

De bewindslieden van VWS schrijven vandaag in een brief dat innovatie tot voor kort vaak beperkt bleef tot 'initiatieven van gemotiveerde enkelingen'. Ook blijven uitvindingen te vaak op de plank liggen door slechte samenwerking, prioriteitsstelling of communicatie. Het kabinet wil daarom dat het bij innovatie in de zorg niet alleen maar gaat om uitvinden, maar ook om daadwerkelijk invoeren en bij te dragen aan een cultuur in de zorgsector waarin meer ruimte is voor innovaties. Dit kan gebeuren door te werken aan meer transparantie rond kwaliteit. Maar ook via vrije prijsvorming (cure) en benchmarks (care) worden structurele voorwaarden voor innovatie gecreëerd.

Met het ZIP wordt een impuls gegeven aan de feitelijke innovatie. Prikkels en programma's lopen op die manier met elkaar in de pas en versterken elkaar.

Hoofdtak

De hoofdtak van het ZIP is het creëren van een goed innovatieklimaat en goede randvoorwaarden voor het uitvinden en invoeren van innovatie. Het ZIP analyseert en benoemt waar innovaties de meeste toegevoegde waarde hebben. Verder zorgt het ZIP dat goede voorbeelden daadwerkelijk worden ingevoerd, bijvoorbeeld door aanbieders en gebruikers bij elkaar te brengen. Verder zal het ZIP een deeladvies arbeidsmarkt uitbrengen, waarin praktische oplossingen worden geboden. De leden van het ZorgInnovatiePlatform komen uit de zorg, het bedrijfsleven, de wetenschap en de overheid.

Leden van het ZIP zijn:

W. van den Bosch, arts, hoogleraar huisartsgeneeskunde
Mw. dr. M. Brouns, NHL-lector 'Innovatie in de zorg'
Ir. B.F. Dessing, voorheen voorzitter RvB VGZ-IZA-TRIAS-UNIVE
Mw. drs. M.A. van Hees, IZIT
Drs. A.P.J. Höppener, voorzitter RvB Altrecht
Drs. J.J.A.H. Klein Breteler, lid Eerste Kamer en RvB Pieter van Foreest
Mw. drs. T van den Klinkenberg, adviseur en toezichthouder, tevens bestuurslid ILC -> Zorg voor later
Drs. E.A.R.J. Lohman, voorzitter RvB UMC Nijmegen
Mr. B. Noteboom, CEO Randstad Holding
Dr. P. Smit, senior Vice President Philips Medical Systems
Mw. drs. C. Zuiderwijk voorzitter RvB Tergooiziekenhuizen

Verwijzingen

- [Innovatie in preventie en zorg](#) Kamerstuk | 7 februari 2008
- [Actueel](#)
- [Nieuwsberichten](#)
- [Kamerstukken](#)
- [Agenda](#)
- [Toespraken](#)
- [Vraag en antwoord](#)
- [Alle publicaties](#)
- [WOB-verzoeken](#)
- [Openstaande kamervragen](#)